

EUROPEAN COMMISSION
DIRECTORATE-GENERAL JUSTICE AND CONSUMERS

Directorate C : Fundamental Rights and Rule of Law
Unit C1: Justice policy and rule of law
Head of Unit

Brussels,
JUST.C.1/TE/af/8798391

Mr Sybren Singelsma
Email: sybren.singelsma@gmail.com

Geachte heer Singelsma,

Ik dank u voor uw brief van 20 oktober 2021 geadresseerd aan Voorzitter von der Leyen. U gaat daarin in op het systeem van grondwettelijke toetsing van wetten in Nederland, op de institutionele rol en onpartijdigheid van de Raad van State, en op het functioneren van de Raad van State wat het toepassen van Europees recht betreft. Ik verontschuldig mij voor de vertraging in de beantwoording.

Ik heb goede nota genomen van uw brief en de daarin aangehaalde overwegingen. Naar aanleiding daarvan merk ik het volgende op.

Wat betreft het systeem van grondwettelijke toetsing van wetten in Nederland wijs ik op het recente adviesrapport van de Commissie van Venetië naar aanleiding van de toelagenaffaire¹, waarin in algemene zin wordt geconcludeerd dat Nederland een goed functionerende staat is met sterke democratische instellingen en waarborgen voor de rechtsstaat. Het rapport geeft ook aan dat het bestaan van een Grondwettelijk Hof niet geldt als algemeen vereiste om de rechtsstatelijkheid te waarborgen². Het landenhoofdstuk over Nederland in het Verslag over de rechtsstaat 2020³ merkt in die zin tevens op dat onafhankelijke instanties een belangrijke rol spelen in het Nederlandse stelsel van controles en waarborgen en bij de bescherming van grondrechten, en dat er in de samenleving en in de politiek veel aandacht is voor de rechtsstaat. Zoals u ook stelt, kunnen wetten in Nederland worden getoetst aan, onder meer, het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

¹ Commissie van Venetië, CDL-AD(2021)031, *Netherlands - Opinion on the Legal Protection of Citizens*, paragraaf 134.

² Commissie van Venetië, CDL-AD(2021)031, *Netherlands - Opinion on the Legal Protection of Citizens*, paragraaf 129.

³ SWD(2020) 318 final.

Wat de samenstelling en onpartijdigheid van de Raad van State betreft wijst het rapport van de Commissie van Venetië op de discussie die in Nederland wordt gevoerd over de tweevoudige samenstelling van de Raad van State en op de maatregelen die tot op heden zijn genomen om de twee afdelingen van de Raad van State beter van elkaar te scheiden, maar het merkt ook op dat deze tweevoudige samenstelling geen inbreuk op het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens vormt⁴.

Wat het correct toepassen van het Europees recht door de Raad van State betreft, kan ik u verzekeren dat de Europese Commissie als hoedster van de verdragen erop toe zal blijven zien dat het Europees recht door de lidstaten wordt gerespecteerd. De Europese Commissie zal in de context van het jaarlijkse Verslag over de rechtsstaat de significante ontwikkelingen op het gebied van de rechtsstaat in alle 27 lidstaten - en dus ook in Nederland - nauw blijven volgen. In dat kader wijs ik ook op de openbare consultatie die de Europese Commissie recent heeft gelanceerd, ter voorbereiding van het Verslag over de rechtsstaat 2022⁵.

Ik dank u nogmaals voor het onder de aandacht brengen van de door u in uw brief aangehaalde onderwerpen.

Yours sincerely,

[e-signed]

Florian Geyer

⁴ Europees Hof voor de Rechten van de Mens, *Kleyn and others v. Netherlands* [GC] - 39651/98, 39343/98, 46664/99, uitspraak 6 mei 2003.

⁵ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/mex_21_6549